

TO‘QIMACHILIKDA YIG‘IRUV TEXNOLOGIYASI VA UNING ISHLAB CHIQRISHDAGI AHAMIYATI

Axmedova Lola

Jizzax viloyati Zomin 1-son texnikumi

Ishlab chiqarish ta’lim ustasi

Annotatsiya

Mazkur maqolada to‘qimachilik sanoatida yig‘iruv texnologiyasining ahamiyati, ishlab chiqarish bosqichlari, zamonaviy yig‘iruv uskunalari hamda ip sifatiga ta’sir etuvchi omillar keng yoritilgan. Shuningdek, yig‘iruv jarayonining samaradorligini oshirish va mahsulot sifatini yaxshilash bo‘yicha ilmiy asoslangan tavsiyalar berilgan.

Kalit so‘zlar: yig‘iruv, ip, tola, to‘qimachilik, texnologiya, ishlab chiqarish, sifat

To‘qimachilik sanoati yengil sanoatning muhim tarmoqlaridan biri hisoblanadi. Ushbu sohada sifatli mahsulot ishlab chiqarish uchun yig‘iruv jarayoni muhim ahamiyatga ega. Yig‘iruv – bu tolalarni qayta ishlab, ip holiga keltirish jarayonidir.

Bugungi kunda zamonaviy texnologiyalar asosida yig‘iruv jarayonini takomillashtirish orqali yuqori sifatli ip ishlab chiqarish imkoniyati yaratilmoqda.

Yig‘iruv texnologiyasi haqida umumiy tushuncha

Yig‘iruv texnologiyasi to‘qimachilik sanoatining muhim bosqichlaridan biri bo‘lib, tolalarni cho‘zish, burash va ularni ip holiga keltirish jarayonini o‘z ichiga oladi. Ushbu jarayon natijasida tolalar bir-biriga mahkam bog‘lanib, mustahkam va sifatli ip hosil qilinadi. Yig‘iruvning asosiy vazifalari tolalarni tekislash, ularni bir yo‘nalishga keltirish hamda yuqori sifatli va mustahkam ip ishlab chiqarishdan iborat. Bu jarayon to‘qimachilik mahsulotlari sifatini belgilovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi.

Yig‘iruv jarayonining bosqichlari

Yig‘iruv jarayoni bir necha muhim bosqichlardan iborat bo‘lib, har bir bosqich o‘ziga xos vazifani bajaradi. Dastlabki bosqichda tolalar tayyorlanadi, ya’ni ular tozalanadi va aralashtiriladi. Keyingi bosqichda tarash (kardlash) amalga oshirilib, tolalar parallel holatga keltiriladi va tartibga solinadi. Shundan so‘ng cho‘zish jarayoni bajarilib, tolalar yupqalashtiriladi va tekislanadi. Yakuniy bosqichda esa yig‘iruv jarayoni amalga oshirilib, tolalar burash orqali ipga aylantiriladi. Ushbu bosqichlarning barchasi bir-biri bilan uzviy bog‘liq bo‘lib, ip sifatiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi.

Yig‘iruv uskunalari

Yig‘iruv jarayonida turli xil maxsus uskunalar qo‘llaniladi. Kardlash mashinalari tolalarni ajratish va tekislash vazifasini bajaradi. Cho‘zish mashinalari esa

tolalarni bir tekis holatga keltirib, ularning tuzilishini yaxshilaydi. Yig'iruv stanoklari esa asosiy jarayonni amalga oshirib, tolalarni burash orqali ip hosil qiladi. Ushbu uskunalarning zamonaviy va to'g'ri ishlashi ishlab chiqarilayotgan ipning sifatini ta'minlaydi.

Zamonaviy yig'iruv texnologiyalari

Hozirgi kunda yig'iruv texnologiyalari sezilarli darajada rivojlangan bo'lib, bir necha zamonaviy usullar keng qo'llanilmoqda. Rotorli yig'iruv texnologiyasi tezkorligi, arzonligi va ommaviy ishlab chiqarish imkoniyati bilan ajralib turadi. Halqali yig'iruv esa yuqori sifatli va mustahkam ip ishlab chiqarish imkonini beradi. Kompakt yig'iruv texnologiyasi esa ip sifatini yanada oshirib, uning tukdorligini kamaytiradi. Ushbu texnologiyalar ishlab chiqarish samaradorligini oshirishda muhim rol o'ynaydi.

Ip sifatiga ta'sir etuvchi omillar

Ip sifatiga turli omillar ta'sir ko'rsatadi. Eng avvalo, tolalarning sifati muhim ahamiyatga ega, chunki sifatli tola yuqori sifatli ip olish imkonini beradi. Shuningdek, ishlab chiqarish jarayonidagi namlik darajasi, mashinalarning texnik holati va sozligi ham muhim omillar hisoblanadi. Bundan tashqari, operatorlarning malakasi va tajribasi ham ip sifatiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi.

Ishlab chiqarishda yig'iruvning ahamiyati

Yig'iruv jarayoni to'qimachilik sanoatining asosiy bosqichlaridan biri bo'lib, mahsulot sifatini belgilaydi. Ushbu jarayon orqali ishlab chiqarish samaradorligi oshadi va yuqori sifatli mahsulot olish imkoniyati yaratiladi. Shuningdek, yig'iruv texnologiyasi eksportbop mahsulotlar ishlab chiqarishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Iqtisodiy samaradorlik

Zamonaviy yig'iruv texnologiyalaridan foydalanish ishlab chiqarish hajmini oshirishga yordam beradi. Natijada chiqindilar kamayadi, resurslardan samarali foydalaniladi va umumiy xarajatlar qisqaradi. Bu esa korxonaning iqtisodiy samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Mehnat xavfsizligi

Yig'iruv jarayonida mehnat xavfsizligi qoidalariga qat'iy rioya qilish zarur. Ishchilar maxsus himoya vositalaridan foydalanishi, texnika xavfsizligi talablarini bajarishi va mashinalar bilan ehtiyotkor ishlashi kerak. Bu ishlab chiqarish jarayonining xavfsizligini ta'minlaydi.

O'zbekistonda to'qimachilik rivoji

O'zbekistonda to'qimachilik sanoati jadal rivojlanmoqda. Respublikada paxta yetishtirish keng yo'lga qo'yilgan bo'lib, bu soha uchun mustahkam xomashyo bazasini yaratadi. So'nggi yillarda zamonaviy to'qimachilik korxonalari soni ortib, mahsulot eksporti sezilarli darajada oshmoqda.

Muammolar va yechimlar

To‘qimachilik sanoatida ayrim muammolar ham mavjud bo‘lib, ular orasida eski texnologiyalardan foydalanish va malakali kadrlarning yetishmasligi muhim o‘rin tutadi. Ushbu muammolarni hal etish uchun zamonaviy uskunalarni joriy etish, mutaxassislarni tayyorlash va ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish zarur.

Kelajak istiqbollari

Kelajakda yig‘iruv texnologiyalari yanada rivojlanib, avtomatlashtirilgan tizimlar keng joriy etiladi. Robotlashtirish va sun‘iy intellektdan foydalanish ishlab chiqarish samaradorligini yanada oshiradi. Bu esa to‘qimachilik sanoatini yangi bosqichga olib chiqadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. To‘qimachilik texnologiyasi darsligi
2. Yig‘iruv texnologiyasi qo‘llanmasi
3. Textile Science (kitob)
4. Spinning Technology – ilmiy manba
5. Cotton Processing texnologiyasi
6. O‘zbekiston yengil sanoati materiallari
7. Textile Engineering jurnali
8. Springer maqolalari
9. ScienceDirect bazasi
10. IEEE maqolalari
11. Zamonaviy yig‘iruv uskunalari
12. Kardlash texnologiyasi
13. Rotor yig‘iruv usullari
14. Kompakt yig‘iruv texnologiyasi
15. To‘qimachilik iqtisodiyoti
16. Mehnat xavfsizligi qo‘llanmasi
17. O‘zbekiston statistika qo‘mitasi
18. Paxta sanoati materiallari